

Βασίλης Δαλκαβούκης - Κατερίνα Τσέκου

**Χτίζοντας τη δημόσια ιστορία
στο χώρο.**

**Η περίπτωση των μνημείων της
Κομοτηνής**

Εισαγωγικά -1

- Τα μνημεία ως φορέας δημόσιας ιστορίας
- Henri Lefebvre: «οι κοινωνικές σχέσεις της παραγωγής έχουν κοινωνική ύπαρξη εφόσον υπάρχουν στο χώρο, προβάλλονται, εγγράφονται στο χώρο ενώ τον παράγουν»
- Bruno Latour: τα μνημεία ως «ομιλούντα γεγονότα» ή «δρώντα υποκείμενα»
- Τα μνημεία ως «ηθο-τοπία» (moral landscapes), όπως εισηγείται η G. Setten

Εισαγωγικά -2

- Μνημεία και κράτος
- Μνημεία και επίσημος δημόσιος λόγος για το παρελθόν
- Αντώνης Λιάκος: «απο-οικειοποίηση» και «επαν-οικειοποίηση» του παρελθόντος μέσω των μνημείων
- «Διορθωτικές» αφηγήσεις και «παλίμψηστα» μνημεία»
- «Αντίσταση», «αντι-μνήμη» και «η απάντηση της ακαδημαϊκής ιστοριογραφίας» (Γιώργος Κόκκινος)

Μεθοδολογικά

- Η επιλογή της Κομοτηνής και η διατύπωση ανταγωνιστικών μεταξύ τους «λόγων» -εθνικών, εθνοτικών, τοπικών κ.ο.κ.
- Η παρουσία αλλά και η απουσία μνημείων
- Αρχειακό υλικό για τη διερεύνηση της χρήσης των μνημείων ως φορέων δημόσιας ιστορίας
- Σε εθνογραφικό επίπεδο, ανάλυση των μνημείων ως παλίμψηστων αφηγηματικών «κειμένων»

Το πρώτο ηρώο

Και η χρήση του στη δεκαετία του 1930

*ΚΟΜΟΤΗΝΗ: Οι "Εφεδγοί Πολεμιστάι καταθέτοντες
στέφανον εις τὸ "Ἡρώων τῶν ἐν πολέμοις πεσόντων.*

δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Δημ. Σχολ. Σαπῶν

Η σημερινή εικόνα του ηρώου

Και οι μεταβολές του

Μια «πυκνή περιγραφή» των μεταβολών

- η ίδια η λειτουργικότητα του ηρώου δε φαίνεται να μεταβάλλεται
- οι νεκροί του Εμφυλίου παραβλέπονται - ειδικότερη εκδοχή της omertà
- η παρουσία των μουσουλμάνων στρατιωτών στο δημόσιο μνημονικό λόγο θα πρέπει να ενταχθεί στο κλίμα συνεργασίας που φαίνεται να υπήρξε ανάμεσα σε Ελλάδα και Τουρκία μέχρι και τα Σεπτεμβριανά του 1955

Το δεύτερο ηρώο

Και η χρήση του

Αντίσταση και «δίκτυα απειθαρχίας»

Αλεξανδρος Καμτσισης. Στρατιώτης
Όσμαν Χασάν
Κων/τίνος Γιαννόπουλος
Αχμέτ Χουσεΐν
Σαλήμ Σαμπάν
Δουαμίους Εμίν 04.02.2013 *
Μεμέτ Χουσεΐν Έδιονελη
~~Χρήστος Αρβανιτίδης~~ σαγαρέν:1
Γαβοιήλ Σουκιάζης
Γεώργιος Σκαρλατίδης

Συμπεράσματα

- Από τα δύο ηρώα απουσιάζει εντελώς οποιαδήποτε θρησκευτική σημείωση. Είναι, άραγε, μια προσπάθεια του κράτους να γίνει μοντέρνο, ένας ιστορικός συμβιβασμός απέναντι στην αλλόθρησκη και πληθυσμιακά υπέρτερη μουσουλμανική μειονότητα της πόλης ή μια πολυπολιτισμική στροφή στην πρόσληψη του πρόσφατου παρελθόντος;
- Περισσότερο βέβαιη είναι η απόπειρα του δημόσιου λόγου μέσω των μνημείων να διατυπώσει μια συγκεκριμένη και δεδομένη άποψη για το παρελθόν μέσα από μια εθνικά «ορθή» οπτική.
- Είναι αναπόσπαστο τμήμα μιας ευρύτερης διαδικασίας που διαμορφώνει μια «προσθετική μνήμη» για το παρελθόν στις νεότερες γενιές και τείνει να λάβει τα χαρακτηριστικά του habitus. Απέναντι σ' αυτή την εκδοχή της δημόσιας ιστορίας οι αντιστάσεις δεν είναι πάντοτε αποτελεσματικές, εξακολουθούν όμως να εκφράζουν μια κοινωνική αμφιβολία.